

Офіційна робота приносить користь всім!

Ви працівник?

Що означає «офіційна робота»?

- **Захист та пільги:** пенсія, соціальне страхування, медичне обслуговування, оплачувана відпустка та захист від несправедливого звільнення або інших порушень трудового законодавства.
- Регулярна виплата заробітної плати, внесків на соціальне страхування та відповідних податків.

Чи працюю я офіційно?

Контрольний список

У вас має бути...

- **Трудовий договір**, у якому зазначено умови праці, обов'язки та права, інформацію про роботодавця та особу, відповідальну за виплату вам заробітної плати.
- **Регулярні розрахункові листки**, скориговані відповідно до фактично відпрацьованих годин, понаднормової роботи, спеціальних надбавок (наприклад, за нічні зміни або зміни у святкові дні).
- **Захист від дискримінації** за ознакою статі, гендеру, релігії, національності або етнічної приналежності на робочому місці.
- **Право на перерви**, відпустки та вихідні дні.
- **Право на лікарняний** та на захист у разі нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
- **Реєстрація в системі соціального страхування**, наприклад, для отримання пенсії, допомоги по безробіттю, медичного обслуговування.
- **Право на представництво**, членство в профспілці та право на страйк.
- **Регулярна сплата внесків**, наприклад, пенсійних внесків.

Ви ведете бізнес?

Ви наймаєте або плануєте наймати працівників?

Що означає «офіційна робота»?

- Дотримання трудових норм і правил; надання працівникам прав, на які вони мають право.
- Забезпечення чесної конкуренції між підприємствами.
- Створення стабільної та мотивуючої робочої атмосфери, що сприяє підвищенню продуктивності праці.
- Уникнення санкцій, штрафів, звинувачень та репутаційних ризиків.

Як власник бізнесу та роботодавець, ви повинні...

- Звертати увагу на умови праці, встановлені нормативними актами вашої країни. Перевірте, чи ви:
 - ▶ дотримуетесь національних правил колективних переговорів щодо заробітної плати та відрахувань;
 - ▶ сплачуєте податки та внески на соціальне страхування відповідно до встановлених правил;
 - ▶ правильно оформлюєте розрахункові листки;
 - ▶ забезпечуєте лікарняний або декретну відпустку та відпустки/канікули/щорічну відпустку згідно з відповідними нормативними актами.
- Вести облік зареєстрованих працівників, їхніх фактично відпрацьованих годин та всієї інформації про виплати відповідно до чинних національних та європейських правил.
- Впроваджувати правила охорони праці та безпеки, забезпечуючи безпечне середовище для ваших працівників.
- Забезпечувати, що ваші працівники мають право легально працювати у вашій країні.

Якщо ви є власником бізнесу і не знаєте правил вашої країни для законного наймання працівників, то можете...

- Звернутися до місцевої інспекції праці.
- Звернутися до національної та/або місцевої організації роботодавців.
- Звернутися до установ, відповідальних за трудові норми та охорону праці.

Ви можете вважатися неофіційним працівником, якщо...

*Вам платять готівкою без договору – **неофіційна робота***

Якщо у вас немає письмового контракту, а роботодавець платить вам готівкою, не реєструючи вашу роботу та не сплачуючи податки і соціальні внески, то ви працюєте неофіційно.

*Частина
вашої заробітної плати
виплачується готівкою –
неофіційна робота*

Якщо ваш роботодавець декларує лише частину робочого часу, а решту оплачує готівкою, то ви працюєте неофіційно. Це включає неофіційну понаднормову роботу та додаткові зміни. Це може здаватися зручним, але це зменшує ваші права й залишає вас без повного юридичного підтвердження роботи.

*Ви самозайняті, але з вами
поводяться як із найманим
працівником – **залежна самозайнятість***

Якщо ви зареєстровані як самозайняті, але працюєте під контролем керівника, дотримуєтеся фіксованого графіка або покладаєтеся на одного клієнта, то ви можете перебувати у фіктивній самозайнятості. Це означає, що з вами поводяться як із найманим працівником без прав чи захисту. У деяких країнах, навіть якщо ви зареєстровані як самозайняті, вас можуть вважати найманим працівником із повними трудовими правами, особливо коли хтось керує вашою роботою, встановлює вашу оплату, і ви виконуєте роботу особисто.

Що можна зробити?

1. Зверніться до місцевої інспекції праці

Інспекції праці та організації контролюють і перевіряють підприємства. Вони можуть порадити, як повідомити про неофіційну роботу. Інспекції праці часто надають інформацію про ваше право вимагати виплати невиключеної заробітної плати відповідно до законодавства ЄС.

2. Зверніться до профспілки

Профспілки представляють інтереси працівників, захищають їхні права та сприяють поліпшенню умов праці. Вони ведуть діалог з організаціями роботодавців. Зверніться до місцевої профспілки або до представників на підприємстві.

Дізнайтеся більше

На вебсторінці **Європейського органу з питань праці** ви можете знайти свій національний контактний пункт і отримати консультацію.

<https://www.ela.europa.eu>

Європейський орган з питань праці
Ландерерова 12, 811 09 Братислава I, Словаччина

Publications Office
of the European Union

Люксембург: Відділ публікації офіційних видань Європейського Союзу, 2025
© Європейський орган з питань праці, 2025

Print ISBN 978-92-9415-243-5 doi:10.2883/8810633 HP-01-25-025-UK-C
PDF ISBN 978-92-9415-242-8 doi:10.2883/5926797 HP-01-25-025-UK-N
Обкладинка, © Gorodenkoff/stock.adobe.com; © JackF/stock.adobe.com;
© wavebreak3/stock.adobe.com. Внутрішні сторінки, © K Seisa/peopleimages.
com/ stock.adobe.com; © New Africa/stock.adobe.com